

Một trong những phát hiện quan trọng nhất của loài người, và những người đi tiên phong nhất, là phát hiện về yếu tố di truyền (danh từ khoa học gọi là “genetics.”)

□

Tá trái qua: Hoài Bác Phạm Đình Chương, Thái Thanh, Hoài Trung.

“Genetics” không chỉ giải mã cho chúng ta, sự truyền gen, bản họ tên mà còn giải thích được phần nào về những thiên tài của nhân loại. Nhất là trong lĩnh vực nghệ thuật, văn học.

Trên những hộp Hoài Bác/Phạm Đình Chương nói riêng, các anh, chị, em của ông nói chung, là những hình ảnh minh chứng cho những gen yếu tố di truyền và gia đình.

Là con trai út của cả ông Phạm Đình Phùng và người vợ thứ hai, cả bà Đinh Thị Ngọc, nhạc sĩ Hoài Bác/Phạm Đình Chương sinh ngày 14 tháng 11 năm 1929 tại Bình Mai, Hà Nội. (1) Cả ông và người mẹ đều hào hoa và thi u ngón đàn. Trong khi cả bà mẹ là người có giọng hát và, tài ngâm thơ.

Phạm Đình Chương, tài năng âm nhạc lớn

Tác Giả: Du Tử Lê

Thứ Ba, 10 Tháng 5 Năm 2011 08:19

Theo phn ti u s chi ti t n i trang đ u c a t p nh c “M i bài ng i ca tình yêu,” tuy n t p nh c Phạm Đình Chương, xu t b n ở Saigon đ u th p niên (19)70 thì, h Phạm đ c h c nh c r t s m. Khi ông m i 13 tu i. Năm năm sau, ở tu i 18, ông đã sáng tác nh c. Ông n i ti ng ngay, v i sáng tác đ u tay: Ca khúc “Ra đi khi tr i v a sáng.” (2)

Sau đó, ca khúc “Đ c Mùa” c a h Phạm cũng đã đ c trao m t gi i th ng âm nh c l n, khi ông ch a b c vào tu i 19.

Ph i đ t ng i tr tu i mang tên Phạm Đình Chương vào nh ng năm gi a th p niên (19)40, khi n n tân nh c c a chúng ta b chi m lĩnh b i các tên tu i r c r nh Nguyễn Xuân Khoát, D ng Thi u T c, Văn Cao, Hoàng Quý, Tô Vũ, Nguyễn Văn Tý, Đoàn Chu n & T Linh, v.v... v i nh ng tình khúc lãng m n, nh nh ng đ nh đi m chói g t nh t c a ng n tri u h m m , ta m i c m nh n đ c h t, tài năng, b n lãnh c a h Phạm, khi ông đánh ra đ ng ki m khác.

Đó là m t Phạm Đình Chương tr trung, ph i ph i v i nh ng ca khúc r n rã, vui t i. L p lánh ti ng c i. Ông h v ng. M t Phạm Đình Chương thi u niên, t tách lìa mình kh i nh ng tàng cây r m r p. Ông toàn thành cho mình, ngay t b c kh i hành th nh t, m t l trình riêng, l .

Theo tôi, ý th c m đ ng, đi m t mình, v i chi c bóng (đôi khi điều hui, l b n) c a h Phạm, đã là đ nh m nh kh i ngu n, xuyên su t cu c đ i ng i nh c sĩ tài danh này.

Nhìn l i quá trình sáng tác c a nh c sĩ Phạm Đình Chương t ngày ông đ c sinh ra, t i ngày t tr n (22 tháng 8 năm 1991, t i mi n Nam California, Hoa K), v i kho ng trên sáu m i ca khúc, đ lo i, nh nh ng viên kim c ng âm nh c, b t ho i; h u h t đã đ c th i gian th c ch ng; ng i ta m i th y rõ h n, chi u kích l n lao đ ng nào c a ông.

N u tính ph n trăm s l ng ca khúc tr thành b t t c a ông, t sáng tác đ u tay, t i sáng tác sau cùng, t l đó, không đ i tám m i ph n trăm t ng s sáng tác.

Đ đ i chi u, chúng ta có th liên t ng t i m t s nh c sĩ cùng th i v i ông - Nh ng ng i có s l ng sáng tác nhi u l n h n ông. Con s có th lên t i vài trăm, th m chí c ngàn. Nh ng t l ca khúc v t đ c ng ng c a giai đ n, m t th i, th ng ch m c ba, b n m i ph n trăm

Phạm Đình Chương, tài năng âm nhạc lớn

Tác Giả: Du Tử Lê

Thứ Ba, 10 Tháng 5 Năm 2011 08:19

---

mà thôi.

Số lớn lao hay tính cách “ngoại kh” của tài năng Hoài Bäc/Phäm Đình Chương, theo tôi, cũng không gì hơn trong lãnh vực sáng tác ca khúc. Ông còn là người có công đầu trong việc đưa nghệ thuật ca nhạc tân nhạc Việt, từ sông nước miền ca, chảy ra đời dòng nhạc hợp ca nhiều giọng. Đó là sự thành công lớn lao, vang dội của ban Hợp Ca Thăng Long.

Ban Hợp Ca Thăng Long.

Lãnh vực này, ban Hợp Ca Thăng Long, do Hoài Bäc/Phäm Đình Chương đứng đầu, còn là một mở đầu nghệ thuật cho nhạc tam ca, tứ ca, ngũ ca... sau đó nữa.

Nhiều người vẫn nhớ, trước linh cữu của nhạc sĩ Hoài Bäc/Phäm Đình Chương, tôi một tang môn quán thành phố Westminster, Nam California, khi đứng ban đầu chôn tang lễ mới nói vài lời tiễn biệt tác giả “Mười bài ngợi ca tình yêu,” nhạc sĩ Phạm Duy nhận như:

“...Hoài Bäc/Phäm Đình Chương mục đích thực là linh hồn của ban Hợp Ca Thăng Long, tôi buổi đầu tiên phút cuối...”

Những người nghiên cứu về các nhạc sĩ Phạm Đình Chương cho biết, họ không ngạc nhiên về tính đa dạng của tài năng hợp Phạm. Theo những người này thì, nhạc sĩ Phạm Đình Chương không chỉ hợp thành những tinh hoa văn học, nghệ thuật từ nhiều nghìn năm văn vật Hà Nội mà, ông còn được thừa hưởng những nghệ thuật của Hà Đông, vùng đất nơi tiếng vọng từ miền, với những câu chuyện quê cha và, Sông Tây, đất văn học của quê mẹ.

Lớn nữa, ngay từ năm 1945, khi mới 16 tuổi, ông đã gia nhập đoàn văn nghệ kháng chiến, làm

Phạm Đình Chương, tài năng âm nhạc lớn

Tác Giả: Du Tử Lê

Thứ Ba, 10 Tháng 5 Năm 2011 08:19

Đình Chương thu âm liên khu 3 và liên khu 4. Ông đem tiếng hát cùng nhân dân nghe sĩ của mình đi cùng khắp các địa điểm thu âm hai liên khu này...

Để tất cả những người đi qua, với tâm hồn và trái tim như những người bạn, ông thắm thịu đến nỗi khi thấy cá biệt của từng vùng đất qua ca dao, điệu hò... Tất cả những người trong thời thanh, thiếu niên kia, đã là một thế hệ quý cho sáng tác sau này của ông.

Họ Phạm Kiên, năm 1951, ông cùng đi gia đình, rồi kháng chiến trở về Hà Nội. Gần như ngay sau đó, gia đình ông đã vào hẻm Saigon.

Thời Saigon, vùng đất mới, với nghề danh Hoài Bắc, ông đã cùng với một người anh là ca sĩ Hoài Trung, cùng là ca sĩ Thái Hoàng và, em gái là ca sĩ Thái Thanh, thành lập Ban Hợp Ca Thăng Long.

Sinh thời, họ Phạm cho biệt, ông chọn lấy hai chữ “Thăng Long” để như thời gian gia đình ông tồn tại khắp Hà Nội, thì địa điểm là Chợ Đũi, vùng Việt Bắc, gia đình ông mở một quán nhỏ lấy tên là quán “Thăng Long,” nơi đông người chân của họ hát văn nghệ sĩ, trí thức trong vùng kháng chiến.

Tác giả “Ra đi khi trời vừa sáng” cho biệt thêm, năm 1949, khi chiến tranh lan tràn thời vùng Chợ Đũi, gia đình ông phải di chuyển về liên khu 4, do ông từng nghe nói tiếng quý trọng văn nghệ sĩ là Trường Nguyễn Sơn làm thời đó. Chính thời vùng trở nên như một của Trường Nguyễn Sơn, đám cưới người bạn của ông, ca sĩ Thái Hoàng và nhạc sĩ Phạm Duy diễn ra, do sự tác hợp và, chủ trì của ông từng nghe văn nghệ này.

Quán Thăng Long không còn nữa, thế đó. Những hai chữ “Thăng Long” đã trở thành một tên gọi, một biệt ngữ để nói, để coi là giọng nói và thời điểm trong sáng, ý nghĩa như một của cuộc kháng chiến chống Pháp.

Theo cuốn nghệ sĩ Trần Văn Trạch, (3) một “quái kiêu” của miền Nam, người mà từng có thời gian đi hát chung với Ban Hợp Ca Thăng Long từ Nam ra Bắc thì, khi Ban Hợp Ca Thăng Long ra đi thời Saigon, ban này đã như một cuốn lịch sống rung chuyển trên giọng của nhiều miền Nam.

Trong một cuộc xuất hiện ở quận hạt Orange County, gần thập niên (19)80, hát cho một quán café văn nghệ ở đường số 5th, Santa Ana, hạt Trán ká:

“Một xuất hiện của họ (Ban Hợp Ca Thăng Long,) khi ấy là một ‘cán nóng sốt’ đối với bà con khán giả miền Nam. Cách trình diễn, bài vở họ chọn, ngôn ngữ họ dùng... như một điáu gì vở a giọng óc một tä mò, vở a mới mẻ, quyán rũ, lời cũng vở a thân thiết như một vở tá quý đã một tá lâu, nay tìm lời đểá c...”

Nghá sĩ Trán Văn Trách cũng cho biết, ông vốn như số phận họ phải bắt một, duyên dáng, sinh động của Hợp Ca Thăng Long khi họ trình diễn những bài ca như “Ngáa Phi Đáng Xa,” “Sáng Ráng,” “Tiáng Dân Chái,” “Đác Mùa,” “Ô Mê Ly” Hay “Hä Leo Núi” v.v...

“Nhát là cái tài giọng tiếng ngáa hí của ca sĩ Hoài Trung thì bà con không thể nào không mê mán đểá c. Chưa kể sau đó, Ban Hợp Ca Thăng Long còn có thêm tiếng hát và tài diễn của nữ ca sĩ Khánh Ngọc, vở của nữ ca sĩ Hoài Bích nữa...”

Trác những thành công vang dội như thế, kể từ năm 1952, Ban Thăng Long đã đểá c mới đi trình diễn khắp nơi. Lần trình diễn đầu tiên, những cũng là sau cùng của Thăng Long ở gần thập đô Hà Nội, nơi sinh trường của tài hoa âm nhạc Hoài Bích/Phám Đình Chính là năm 1954. Có một cùng với Thăng Long là “quái kiệt” Trán Văn Trách của ban Dân Nam, thế kỷ yá.

Tôi viết, đó là cũng buổi diễn cuối cùng của Hợp Ca Thăng Long trên đất... Thăng Long, vì sau đó, Hiệp Đánh Geneve chia đôi nước Việt. Và Thăng Long, đã sớm biến thành một Thăng Long khác!

Chú thích:

(1): Những vở đầu của cả Phạm Đình Chính sinh đểá c hai người con là Phạm Đình Sĩ và Phạm Đình Viêm. Nghệ sĩ Phạm Đình Sĩ có vợ là kỹ sư Kiều Huệ là thân phận của nữ ca sĩ Mai Hoàng, hiện của giọng thổi miền Nam California. Riêng ông Phạm Đình Viêm tức ca sĩ Hoài Trung

Phạm Đình Chấn, tài năng âm nhạc

Tác Giả: Du Tá Lê

Thứ Ba, 10 Tháng 5 Năm 2011 08:19

(1920-2002), giọng ca nam của Ban Hợp Ca Thăng Long. Ca sĩ Hoài Trung có tài giọng hát hay, đánh đàn giỏi, giọng hát vô cùng qua ca khúc “Ngựa phi đường xa” của Lê Yên, cùng nhiều “side effect” nhân tố khác. Ngoài giọng hát mạnh mẽ, truyên cảm của mình, giọng tài riêng của cả Hoài Trung, đã phần nào góp thêm sự thành công cho Ban Thăng Long.

(2) Tuyển tập “Mười bài ngạn ngữ tình yêu” do nhà Gà Vàng Giấy Ngọc xuất bản tại Saigon, với tựa của cả nhà văn Mai Thảo, nhà Hịch Địch ngữ phát hành. Không phải do phòng trà “Đêm mờ u huyền” của các nhạc sĩ Phạm Đình Chấn soạn hành, mà một vài tài liệu đã bị biến.